

Als we wel bidden voor vrede tussen mensen, waarom dan niet voor vrede tussen mensen en de schepping?

Evaluatie Werkplan kerk en klimaat 2024 en werkplan kerkseizoen 2025-2026.

Inleiding

Dit is alweer het derde werkplan kerk en klimaat. Van oorsprong was het werkplan bedoeld om aandacht voor het klimaat en de christelijke traditie met elkaar te verbinden. Langzamerhand groeide er ook een ander besef. Betrokken zijn bij een aarde in de toekomst staat in verband met betrokken zijn bij een kerk in de toekomst. Beide gaan over doorgeven, beide gaan over woorden en daden waarmee oude ideeën opnieuw zijn te laden of nieuwe inzichten door kunnen dringen. In dit werkplan staan dan ook elementen die niet alleen voor klimaat en duurzaamheid hoeven te worden ingezet. Het kan ook inspireren voor andere thema's binnen de kerk.

Dit werkplan bouwt voort op de elementen van vorig jaar. Het is evaluatie en plan in een keer. Het kent hetzelfde stramien als de vorige plannen; er zijn een aantal nieuwe elementen binnen de hoofdstukken toegevoegd. In zijn algemeenheid kan worden gesteld dat we vrij goed op schema liggen. Dat geldt ook voor 2025 aangezien we een aantal activiteiten al uitvoeren die in het plan zijn opgenomen. Kerk en klimaat is een doorlopend proces; het stopt nooit en alles hoeft ook niet morgen af. Tot slot; met dit werkplan sluiten we voor het eerst aan bij het officiële kerkjaar.

De doelstelling van de werkgroep en dus ook van dit werkplan is niet om mensen te overtuigen. Het is bedoeld om gedachtenvorming, over hoe we ons nu en in de toekomst verhouden tot de schepping, te stimuleren. Het werkplan benoemt activiteiten om dit te bevorderen. Wij hopen dat het inspireert, mensen de activiteiten waarderen maar vooral dat het leidt tot allerlei nieuwe ideeën op dit terrein. De uitvoering daarvan nemen wij dan weer graag ter hand.

Wij geloven dat een levende kerk een kerk is die doet, die activistisch is. Een recent onderzoek van het Nederlands Dagblad liet zien dat de meeste gelovigen door de week niet anders leven als niet-gelovigen. Dan klopt er iets niet in de verinnerlijking van het geloof. En dan is het ook niet vreemd dat de kerken leeglopen. We moeten het verschil maken. Op veel terreinen. Het klimaat is een van die gebieden. Een klein gebied maar wel een gebied dat aansprekend kan zijn. Dat ook jongeren kan aantrekken. Daar hebben we wel hulp bij nodig. Er is werk genoeg te doen. We hopen dat het werkplan mensen inspireert en stimuleert. We hopen ook dat daardoor anderen zich bij ons willen aansluiten.

De voorzitter van de werkgroep kerk en klimaat,

Jaap de Ruiter

Het totale werkplan kerk en klimaat is opgebouwd uit drie delen: natuur, verduurzaming moet je doen en christelijke identiteit. Hieronder wordt elk van de drie thema's kort ingeleid waarna de activiteiten worden toegelicht. Elke stukje sluit af met een concreet geformuleerd voorstel. Maar allereerst is er een algemeen deel met onderwerpen die niet zo goed passen in een van de drie aandachtsvelden.

Werkplan algemeen

Inleiding

In dit onderdeel worden thema's opgenomen die de algemene relatie van kerk en klimaat en de twee PKN kerken raken. Daarnaast gaat het over de samenwerking met andere kerken in Amen en landelijke samenwerkingen of deelnemingen.

1. Kerk en klimaat is een werkgroep van de PKN kerk

Kerk en klimaat is een PKN werkgroep. Als zodanig is het een goede zaak als de samenstelling een afspiegeling van beide deelnemende kerken is. Tot op heden kent de werkgroep veel meer leden uit de Gereformeerde kerk. Het voornemen was om de werkgroep uit te breiden met leden van de hervormde gemeente. Dat is tot op heden slechts deels gelukt; er is een lid toegetreden. De werkgroep bestaat op dit moment uit 8 leden.

Berichten van Kerk en Klimaat verschijnen in Kerkvensters, op de website, in de kerkapp en op de Beamer van (op alfabetische volgorde) de Gereformeerde Kerk, Hervormde Gemeente, de Merelbuurt en in Grijsbaard. Tevens is afgesproken dat we in 2025 ook vieringen in de Hervormde Kerk, de Merelbuurt en Grijsbaard organiseren.

2. Samenwerking met andere kerken in Amen.

De samenwerking met de NGK is goed. Samenwerking met de katholieke kerk staat op dit moment op een laag pitje door gebrek aan prioriteit aan hun kant. Wel werken we samen via het koor Zingenzo. Het voornemen is om in 2025 een gezamenlijke Micha zondag voor alle kerken te organiseren.

3. Samenwerking landelijk

Groene kerken is een netwerk waaraan inmiddels meer dan 450 kerken in Nederland deelnemen. Het richt zich op het ontwikkelen van initiatieven en kennisuitwisseling op het thema kerk en duurzaamheid. We zijn lid geworden van Groene Kerken. Er is ook een goede samenwerking met Micha Nederland, Tearfund en Dorcas

4. Jongeren en jongvolwassenen.

Hoe betrekken we jongeren en jong volwassenen bij het thema kerk en klimaat? We zouden graag met ze in gesprek komen om te weten hoe we kunnen aansluiten. Het voornemen was in 2024 meer aandacht besteden aan contacten met deze doelgroep. Dat is door diverse oorzaken niet gelukt. In 2025 is al deelgenomen aan een tienerkerk en aan een kindernevendienst.

Het voornemen is om een keer per kwartaal in een gesprek met een afvaardiging van Cadans concrete activiteiten voor de komende periode af te stemmen en af te spreken.

De Micha stichting heeft voor actieve jongeren tussen de 18 en 30 een jaarprogramma waarin ze leren hoe zaken te organiseren over klimaat en rechtvaardigheid. Met de Jona Jaaropleiding trekken ze een jaar lang op in een kleine groep van maximaal 12 jongvolwassenen. Samen bezoeken ze

inspirerende plekken en ontmoeten ze bevlogen *changemakers*. De kosten bedragen € 500 voor studerende en € 800 voor werkende. In 2024 heeft geen opleiding plaatsgevonden. Het is de bedoeling dat dit in 2025 wel gaat gebeuren.

We willen de Micha opleiding onder de aandacht brengen en actief op zoek gaan naar jongeren die wel activiteiten in de kerk op het gebied van kerk en klimaat willen ontplooiën. We stellen voor dat de kerk de kosten voor haar rekening neemt mits de deelnemer na afloop van de opleiding minimaal 2 jaar meedoet met activiteiten op het gebied van kerk en klimaat.

5. Elkaar leren kennen

Van de kerk zijn 77 mensen lid. Een aantal daarvan is functioneel lid; een andere groep omdat ze zijn geïnteresseerd. We komen elkaar tegen in kerkdiensten of bij activiteiten. Maar zomaar eens een keer praten over met elkaar over dit onderwerp is nog nooit gebeurd. Het is zelfs de vraag of iedereen in de groep elkaar wel kent. We willen hier met een laagdrempelige bijeenkomst wat aan te doen. Na de zomer organiseren we een deels vegetarische BBQ waarvoor alle leden van de appgroep kerk en klimaat worden uitgenodigd.

Werkplan natuur

Inleiding

In het visiestuk kerk en klimaat schreven we al dat het traditionele wereldbeeld van de mens als door God aangestelde beheerder van de Schepping die haar mocht gebruiken maar één uitleg van de Bijbel is. De interpretatie dat de Schepping een zelfstandige relatie met God heeft en de mens als opdracht heeft deze te beheren en in stand te houden wint de laatste tientallen jaren (weer) sterk terrein. Maar tegelijkertijd zien we dat ons dagelijks gedrag nog niet veel is veranderd. Er is een kloof tussen denken en doen.

Hoe overbruggen we deze kloof? Onder meer door onze beleving van de natuur te verdiepen. Door niet alleen als toeschouwer tijdens een wandeling of in een film haar schoonheid te beleven maar door het beeld dat we lid zijn van de gehele Schepping te versterken. Het helpt als we ons telkens weer realiseren dat God ons niet boven maar in de schepping heeft geplaatst met de opdracht te tuinieren met respect voor al het leven. Het gaat er dus om deze opdracht te verinnerlijken. Wat gaan we daarvoor doen?

1. Collectieve biologische moestuin Boeren

We nemen voor het derde jaar deel aan dit project. Het project is een zeer succesvolle combinatie van werken in de natuur, biologisch voedsel verbouwen voor jezelf en anderen die het niet breed hebben en sociale contacten leggen.

De moestuin blijven we steunen in publicatie en bij hulpvragen.

2. Tuin.

De omgeving van de kerk is versteend. Dat is voor de waterafvoer maar ook voor de vogels en insecten geen voordeel. Een deel van het terrein zal versteend moeten blijven ivm fietsenstalling en het kunnen bereiken van het gebouw met auto's. Op dit moment zien we niet veel mogelijkheden tot verdere vergroening. Maar ideeën op dit gebied zullen we van harte ondersteunen.

Er is een verzoek gekomen van de gemeente om vleermuiskasten op het gebouw te plaatsen. Hierop heeft het College van Kerkrentmeesters onder voorwaarden positief gereageerd.

3. Insectenhotel

Insectenhôtels worden overal gemaakt. Als uiting van onze betrokkenheid bij de natuur is het een idee om er zelf ook een te maken. Dat zou een leuk project kunnen zijn om – onder deskundige begeleiding – het door de jeugd te laten doen. Het insectenhotel zal worden geplaatst in de moestuin. Het idee was om in 2024 een insectenhotel te bouwen met behulp van de kinderen door hen voor te stellen telkens onderdelen te maken. Dit kan een project voor het hele jaar 2024 zijn met geregeld bijpraten over de aanpak in de kerkdienst of bij het koffiedrinken

Voorstel.

De uitvoering is vertraagd. Het voornemen is dit in 2025 op te pakken.

.

4. Groep Duurzaam tuinieren en mediteren op kerkapp

Het is de bedoeling via deze groep duurzaam tuinieren en geloof dichterbij elkaar te brengen. Voor veel mensen zijn dat op dit moment sterk gescheiden werelden. Daardoor wordt het verband respect voor de schepping, liturgie en de eigen tuin niet gelegd.

Werkgroep Verduurzamen moet je doen

Inleiding

Practice what you preach. Als we als geloofsgemeenschap willen praten over klimaatverandering en ons respect voor de schepping willen uitdragen moeten we natuurlijk zelf het goede voorbeeld geven. Dat wil niet zeggen dat alles in een keer goed moet zijn. Het is een proces van telkens behapbare stapjes zetten. Maar het is wel goed om te benoemen naar welk doel we streven.

1. Gebouw verduurzamen.

Onder “gebouw verduurzamen” verstaan we dat het gebouw energieneutraal is. Daarnaast wordt het onderhoud met biologisch afbreekbare materialen uitgevoerd. Ook vindt zo veel als mogelijk recycling van bij het beheer vrijkomende materialen plaats. Het energieneutraal maken van het gebouw, een Rijksmonument uit 1932, is in al zijn elementen wellicht niet haalbaar.

De eerste helft van 2024 is een plan gemaakt tot verduurzaming van het gebouw met bijbehorend subsidietraject. De werkgroep kerk en klimaat heeft actief meegedacht met dit initiatief. Trekker is het College van Kerkrentmeesters. Voor een energiescan is subsidie verkregen van de provincie Gelderland en de gemeente Amen. In de scan is de pastoriewoning ook meegenomen.

In 2024 zijn de volgende werkzaamheden verricht. In de pastorie is overal dubbel glas aangebracht. Daarnaast zijn zonnepanelen op het dak geplaatst en is een hybride warmtepomp geïnstalleerd. In het kerkgebouw is de vloer van de kerkzaal geïsoleerd.

In 2025 vindt isolatie van de platte en schuine daken van De Rank plaats. Op het platte dak worden zonnepanelen geplaatst. Daarnaast wordt ook daar een hybride warmtepomp geïnstalleerd.

2. Gebruik verduurzamen

Dit betreft alle materialen die tijdens activiteiten in de kerk worden gebruikt. De doelstelling is dat alle gebruikte materialen duurzaam, biologisch geproduceerd en fair trade zijn. Dat kan niet allemaal tegelijk. Sommige dingen zijn al gedaan. Met het artikel voor artikel nalopen en aanpakken in een voortdurend proces is deze klus goed aan te pakken.

Het voornemen voor 2024 was om een lijst op te stellen van alle materialen die de kerk inkoop en ze een voor een langs gaan om tot de meest duurzame en maatschappelijke verantwoorde vorm van inkoop te komen. Dit actiepunt is door diverse oorzaken, deels binnen en deels buiten de werkgroep nog niet opgepakt. De bedoeling is dit in 2025 te doen.

Werkgroep christelijke identiteit

Inleiding

We zijn een werkgroep in een geloofsgemeenschap, geen maatschappelijke actiegroep. Dus is het van belang dat elke activiteit zijn basis vindt in ons geloof. In het door de Kerkenraad vastgestelde visiedocument kerk en klimaat is al benoemd waarom voor het thema kerk en klimaat ook plaats is in onze kerk. Tegelijkertijd is aandacht nodig voor het feit dat erg verschillend kan worden gedacht over dit thema. Dat betekent dat we moeten onderzoeken hoe kerk en klimaat zich tot elkaar verhouden in de verschillende richtingen binnen onze kerk. Bij deze zoektocht is het de intentie van de werkgroep dat zaken worden aangeboden als overweging en niet één waarheid wordt beleden. Het gaat bij kerk en klimaat dus om de zogenaamde spiritualiteit van onderaf. Hoe denken we als gelovigen ons te moeten verhouden tot de schepping, willen wij Gods woord goed begrijpen en naleven? Er zijn geen ge- of verboden, er is aanreiken, nadenken en dialoog.

Elke verandering begint met rouw; het onder ogen zien van wat fout is gegaan, de gevolgen ervan onder ogen zien en daar spijt van hebben. Slechts daarna kunnen we onze emoties omzetten in hoop en gaan werken aan een oplossing. Dat geldt dus ook voor een thema als de aantasting van de aarde, de schepping.

- Onder ogen zien wat er fout is gegaan (de mens los van de natuur/schepping en God gaan zien).
- De gevolgen ervan onder ogen zien (de omvang van de aantasting van leefwerelden van planten en dieren, de enorme aantallen dieren en planten die zijn uitgestorven en er verdriet over hebben dat we delen van de schepping kapot hebben gemaakt).
- Werken aan herstel (een andere houding ten opzichte van de schepping en een andere levensstijl waardoor er meer ruimte voor plant en dier ontstaat).

Eerst rouw, dan hoop. Overslaan van rouw leidt tot een hoop die eigenlijk betekent dat we doorgaan met wat we deden maar net een beetje anders. Voor een verandering in gedrag is een cyclus van erkennen, gevoelens uiten, bekeren, handelen en hoop ontvangen door Gods verhaal nodig. Het oude testament staat vol met verhalen van het volk Israël en haar profeten die deze cyclus telkens weer moesten doorlopen. De mens is hardnekkig en leert klaarblijkelijk slecht. Maar er is ook een antwoord dat hoop biedt. De activiteiten van de werkgroep die onder dit hoofdstuk vallen raken allemaal bewustwording, rouw en berouw en verandering van levensstijl en houding ten opzichte van de schepping.

1. Liturgie

de werkgroep kerk en klimaat verzorgd een vijftal vieringen per jaar. Wij willen dit de komende jaren voortzetten en dus als een liturgische werkgroep voor kerk en klimaat opereren. We hebben geleerd dat er veel in Nederland beschikbaar is maar dat gebruik ervan ook veel aandacht vereist. Door samen met de voorganger een dienst te maken, is het mogelijk te werken aan mooie, inspirerende vieringen. We hebben ook gemerkt dat het benoemen van sommige diensten als diensten van de werkgroep kerk en klimaat weerstand oproept terwijl mensen de inhoud van de dienst wel goed vonden. We nodigen iedereen die hier problemen over heeft uit om met ons in gesprek te gaan.

Aantal officiële kerkvieringen.

Earth overshoot day (dit is de dag in het jaar waarin we als mensen evenveel van de aarde hebben gebruikt als de aarde in dat jaar kan aanvullen) valt dit jaar op 24 juli. De Micha zondag, ook een vaste dag, is op 19 oktober. Het is ons voornemen om de Micha viering komend jaar met zoveel mogelijk kerken in Amen te vieren.

Daarnaast is er in september een viering in het kader van de Maand van de Schepping. Dit is een wereldwijd initiatief van christelijke kerkgenootschappen. Het start met de eerste zondag van september maar het is ook mogelijk een andere zondag uit te kiezen. Tenslotte is de veertig dagen tijd bij uitstek geschikt om via vieringen aandacht aan onze houding ten opzichte van de schepping te geven. Immers de veertig dagen tijd is een tijd van reflectie en tot inkeer komen. We hebben inmiddels met de kerkenraden afgesproken dat alle vier voorgangers tijdens deze dagen op hun eigen wijze aandacht aan dit thema zullen geven maar dat wij wel handreikingen gaan doen en desgevraagd meedenken.

2. Luisje

Er zijn inmiddels tot 1 maart 2025 33 Liesjes gemaakt. Ze worden op alle vier beamers van onze kerk verspreid. Incidenteel worden ze in andere kerken hergebruikt. Ze zijn ook op de website van de PKN te vinden.

3. Minder consumeren en een ander economisch model

Vaak wordt gesteld dat economie en geloof niets met elkaar te maken hebben. In dergelijke redeneringen wordt veelal aangenomen dat economie een exacte wetenschap is die slechtst beschrijft wat er feitelijk gebeurt. Economie is echter een gedragswetenschap. En daarom heeft de kerk zich in haar theologie en waardering van welvaart en welzijn te verhouden tot economische uitgangspunten.

Van oudsher doet de kerk aan armenzorg. Aan hulp bij rampen en aan een combinatie van ontwikkelingshulp en zendingswerk. Minder aandacht is er voor de vraag wanneer armoede of achterstanden in de wereld het gevolg zijn van het huidige economische model en of wij met onze levensstijl en verdienmodel daar niet expliciet aan bijdragen. Hetzelfde kan worden gezegd van de steeds slechter wordende staat van de natuur.

In de Bijbel en de theologie is zeker aandacht voor dit onderwerp. Maar in de praktijk van het geloof sneeuwen deze thema's vaak onder. In 2024 hebben wij een tweetal lezingen georganiseerd door Matthias Olthaar die een verband legde tussen bijbelteksten en een economie van het genoeg. De lezingen zijn destijds positief ontvangen. Er is ook gevraagd om een vervolg zowel in theorie als in praktijk. Wij zijn van plan daar in 2025 een aanvang mee te maken. De volgende aandachtsvelden zien we.

a. De schepping in de Bijbel en de economie van het genoeg.

Er staan veel relatief onbekende teksten in de Bijbel over de schepping en hoe daar mee om te gaan. Het Nederlands Vlaams bijbelgenootschap heeft hierover al eens een online cursus georganiseerd. Tegelijkertijd is er een grote spanning tussen de bijbel en hoe de economie is ingericht. Alles gaat in de economie telkens weer over groei. En groei gaat vaak ten koste van iemand of iets. Waarom is dat, wat zijn de gevolgen daarvan en wat zegt de Bijbel daar eigenlijk over. In het kerkjaar 2025-2026 organiseren we een cursus. Omvang, diepgang en duur wordt samen met geïnteresseerden bepaald.

b. Consuminderen. We hebben het er zo vaak over. We zouden wat minder spullen moeten kopen.

Of wat meer spullen van kwaliteit. De goede voornemens zijn er genoeg. Maar hoe doen we dat in de praktijk? Het gemak van veel dingen staat consuminderen in de weg. We worden verleid door de reclame die belooft dat het juist nu goedkoop is. Er worden allerlei “belevingen” aangeprezen die je meegemaakt moet hebben.

Gera van der Berg doet met heerlijk minimaliseren al jaren een programma over consuminderen in de praktijk. Wij gaan haar benaderen voor een programma in Amen.

Daarnaast is er de interactieve workshop <https://www.godindesupermarkt.nl/agenda> die zich richt op verantwoord omgaan met de dagelijkse boodschappen. Ook met hen willen we in het komend kerkjaar een avond organiseren.

De bedoeling is dat na deze avonden een gespreksgroep van geïnteresseerden start om successen en hoe om te gaan met obstakels met elkaar uit te wisselen. Aangezien koopgedrag veel meer gaat over beïnvloeding door producenten dan veel mensen denken (de reclame beïnvloedt onze vrije wil onbewust zeer effectief) en we vaak verslavingstrekjes vertonen is zo’n praatgroep waarschijnlijk heel hard nodig voor succesvol gedrag.

c. Sprekers.

We willen een of twee keer sprekers uitnodigen voor een avond. Die zal het komend jaar dan in het teken van minder consumeren en een ander economisch model staan. We doen dit samen met de GKN kerk in Amen. In het najaar nodigt de GKN Roel Jongeneel uit. Hij is universitair docent bij de Leerstoelgroep Agrarische Economie en Plattelandsbeleid van de WUR.

d. Repaircafe.

Consuminderen is ook repareren. Heel veel dingen kunnen nog veel langer mee als ze stuk zijn. Maar dan moeten ze wel weggebracht kunnen worden naar iemand die het kan repareren. Dat is tegenwoordig niet zo makkelijk. Daarom is met ondersteuning van de werkgroep kerk en klimaat een Repaircafe gestart. Elk eerste zaterdag van de maand kunnen kapotte spullen daar worden gebracht. Een grote groep vrijwilligers met verschillende vaardigheden probeert het apparaat dan te repareren. Het initiatief wordt nu Amen breed uitgerold en verhuisd waarschijnlijk naar de Huiskamer.

e. Wat is concreet het gevolg van ons maatschappelijk gedrag op mensen in andere landen?

Voor ander gedrag is het ook noodzakelijk dat de effecten van ons huidige gedrag persoonlijk te maken. We zijn al eerder begonnen met een project om ontwikkelingsprojecten met een koppeling van verbeteren eigen levensomstandigheden, ervaren gevolgen westerse leefstijl en persoonlijke adoptie van de grond te krijgen. Door omstandigheden heeft dit een tijd stilgelegen. We gaan dit project (wat een samenwerking met Tearfond en Dorcas moet opleveren) verder oppakken. Het is van groot belang dat mensen de directe gevolgen van onze economie herkennen en het gevoel hebben dat ze er wat aan kunnen doen.

f. Het volgen van sites met verhalen en tips.

Er is heel veel informatie over een andere kijk op de economie en consuminderen voorhanden. Teveel waardoor mensen door de bomen het bos niet meer zien en gaan afhaken. We gaan een filter bieden. Informatie die wij hebben gevonden/gelezen en de moeite waard vinden zetten we op onze site en in onze app. Dat kunnen geïnteresseerden daar beginnen en als het bevalt verder kijken.

g. De behoefte aan een leesclub peilen.

Er zijn veel inspirerende boeken. Maar wat doe je dan als je het in je eentje hebt gelezen. Als dat al

lukt. Daarom zijn er vaak leesclubs. Stimuleert lezen en geeft de mogelijkheid er over te praten. Daarnaast kan zo'n gesprek een handelingsperspectief geven. Kerk en klimaat kan de oprichting van zo'n leesclub ondersteunen. Dat begint met een behoeftepeiling.

h. Christelijk ondernemen. Een andere kijk op de economie kan niet zonder christelijke ondernemers.

Wat betekent christelijk ondernemen eigenlijk? Hoe doe je dat? Het voorstel was om in 2024 te inventariseren of een netwerk van christelijke ondernemers succesvol zou kunnen functioneren. Een eerste startnotitie is verschenen. Het is de bedoeling om dit in het kerkjaar 2025-2026 te vervolgen met een concreet plan. Daarbij zal veel aandacht zijn voor de haalbaarheid en hoe we de behoefte kunnen peilen. Ook zal met vertegenwoordigingen van landelijk succesvolle projecten bij kerken en politieke partijen worden gesproken.

We streven ernaar hier een samenwerkingsproject met de GKN van te maken.

4. De groep van (jong)volwassenen .

Deze groep (van 20-45) is enorm belangrijk voor de toekomst van de kerk. Die moeten de kern van alle activiteiten gaan worden. Daarmee is niet gezegd dat ouderen er niet toe doen. Zeker wel. Er bestaat niet voor niets grootouders voor het klimaat. En ouderen hebben een belangrijke steunende rol voor jongere generaties. Maar de groep van (jong)volwassenen gaat het succes of de teloorgang meemaken. Van alles, ook van de groene kerk.

Deze groep is moeilijk te bereiken omdat ze én enorm druk zijn én de reguliere kerkdiensten ze niet zo aanspreken en (laten we eerlijk zijn) de gemiddelde leeftijd bij een dienst op zondag boven de vijfenzestig ligt. Er is ook minder verbondenheid. We gaan onderzoeken hoe we deze groep beter kunnen bereiken. Deze groep bestaat voor een deel uit jonge gezinnen met kinderen. Maar een deel van de doelgroep is kinderloos, heeft geen partner of een andere levenssituatie die niet aansluit bij het standaardbeeld jonge gezinnen. Ook daarvoor moet de deur open worden gezet.

1. Aan het eind van de dag af en toe even bijpraten?

Veel jong volwassenen zouden wel wat willen doen met hun geloof of de plek van hun geloof in hun dagelijkse worstelingen. Dit gaat breder dan de schepping. Even ruimte voor de religieuze/spirituele kant. Maar hoe vind je er tijd voor en met wie dan? De zondagochtend dienst leent zich in zijn huidige vorm hier niet echt voor. Het tijdstip is vaak ook ongelukkig voor drukke jonge ouders. Eindelijk een moment met elkaar en dan weer bezinning.

Het idee is om een keer per maand een eind van de middag-/begin van de avond moment te organiseren. Op de dag die het best uitkomt. (waarschijnlijk de vrijdag) het idee is dan dat jong volwassenen al dan niet met hun gezinnen naar de kerk komen en een paar uur worden ontzorgd. Er wordt door een groep die nog niet of niet meer in de jonge kinderen zit kinderopvang geregeld. Tevens wordt er voor de groep gekookt. Zijzelf hebben dan ruimte voor wat anders. Wat dat andere precies is, zal met henzelf worden ingevuld. Uiteraard is dit niet een specifiek kerk en klimaat thema. Het gaat meer in het algemeen over hoe (jong)volwassenen tijd en ruimte voor bezinning en geloof geven.

2. Lezing over boek Scheppings(t)rouw en oprichten steungroep.

Lysanne van de kamp- Rinzema heeft een boek geschreven over haar worsteling als jonge moeder met de staat van de schepping. Hoe ga ik om met aan de ene kant de wens een mooie toekomst voor mijn kinderen te geven en aan de andere kant de steeds lelijkere wereld met steeds meer aantasting van de schepping. En hoe kan het geloof daarin helpen? Het boek heeft de vorm van een zelfhulpboek. Het idee is de schrijfster uit te nodigen voor een avond met jonge ouders. Daarna kan

dan worden gezien of er interesse is om in een vorm van steungroep daarover door te praten met elkaar. Aangezien jonge ouders erg druk zijn, is het voorstel dat de werkgroep kerk en klimaat de logistieke organisatie van dergelijke avonden voor haar rekening neemt.

3 Ontmoetingsdienst in de Blauwstraat

Dit zijn experimentele diensten om op een andere wijze volwassenen en kinderen te bereiken. De werkgroep organiseert op 26 november a.s. de dienst stemmen uit de woestijn.

4. Andere activiteiten.

We weten het niet. Waar hebben jonge gezinnen in het thema kerk en klimaat nu echt behoefte aan. Dus stellen we voor dat we het gaan vragen. Via contactpersonen en via een enquête/gesprek. Zodat we daar op kunnen inspelen en activiteiten organiseren.

5. Project grond.

De theologische universiteit is in 2023 gestart met een vijfjarig programma grond. Op de website staat het letterlijk als volgt verwoord. "Hoe gaan we gelovig om met de aarde? Hoe zorgen we dat onze omgang met de aarde theologisch verantwoord is? Het onderzoeksproject Grond zoekt naar antwoorden op deze vragen. Als PThU willen we met boeren, predikanten, pachters en christelijke gemeenten in gesprek en willen we hen toerusten vanuit gedegen wetenschappelijk onderzoek." Op <https://www.pthu.nl/onderzoek/projecten/grond/> staat meer informatie.

De relatie agrariërs, grond en theologie is in Amen een belangrijk element in kerk en klimaat.

We volgen het project actief en verstrekken er informatie over via onze kanalen. Tot op heden zit het onderzoek nog in de opstartfase. Bij voldoende interesse gaan we de theologische universiteit benaderen voor een thema-avond over dit onderwerp.

Actielijst voor seizoen 2025-2026.

Met zo veel mogelijk kerken in Amen de Michazondag op 19 oktober vieren.

Dienst in kader van maand van de schepping en Earth Overshoot day

Aandacht voor consuminderen in vastentijd.

Jongeren werven voor Micha opleiding.

Bijeenkomst op 23 augustus as. voor leden appgroep kerk en klimaat

Zaterdag 20 september Clean Up day

Blijven steunen biologische moestuin Boeren

Bouw insectenhotel

Gebruiksartikelen de Rank verduurzamen

Leergang de schepping, de Bijbel en onze samenleving

Twee activiteiten over consuminderen.

De zuidelijke wereld een gezicht geven.

Een leesclub

Een intervisiegroep voor christelijke ondernemers

Uitnodigen Lysanne van der Kamp over boek Scheppings(t)rouw

Vrijdagmiddag- en avond bijeenkomsten voor jongvolwassenen met een ontzorgend programma.

Noaberdienst Stemmen uit de woestijn